

Ett **jämlikare**

Motala

är ett **starkare**

Motala

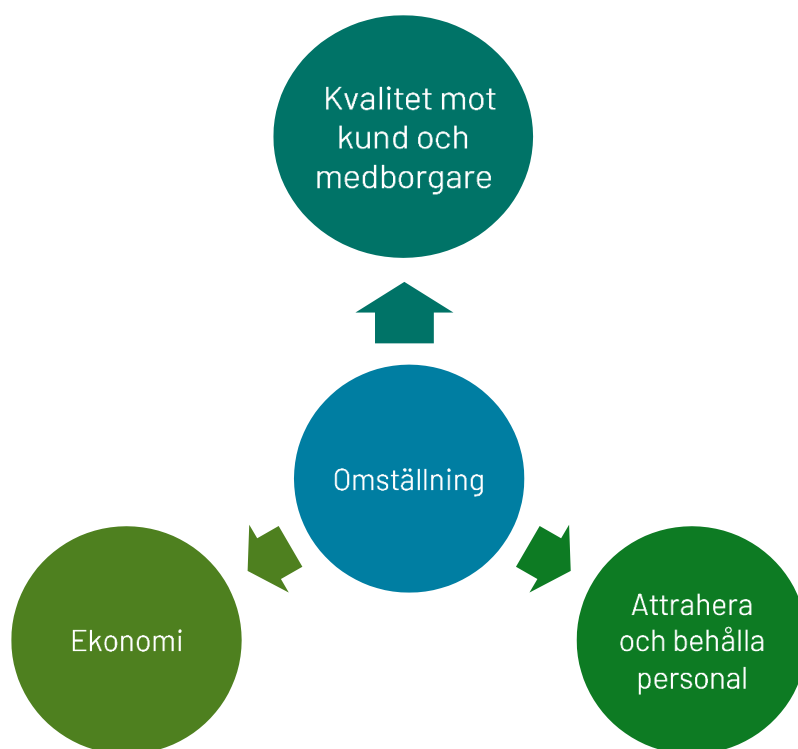
Vänsterpartiets förslag till
Mål- och Resursplan för 2025 - 2027

Med ledorden **LÅNGSIKTIGHET** och **HÅLLBARHET** lämnar Vänsterpartiet här förslag till **Mål- och Resursplan** för åren **2025 – 2027**

Långsiktighet och hållbarhet är två präktigt gråtrista begrepp, men nödvändiga som riktninggivare i en situation med stora behov och begränsade resurser. Expansion, oprövade lösningar och djärva satsningar tillhör dessvärre en annan tid.

De generella kommungemensamma direktiven för budgetarbetet illustreras på följande sätt:

Omställning skall vara metoden att garantera att kvaliteten mot kund och medborgare upprätthålls, att kommunens ekonomi leder mot givna finansiella mål, samt att kompetensnivån och personaltillgången hela tiden är anpassad till aktuella behov.

På följande sidor återfinns

Vänsterpartiets politiska prioriteringar

med 12 konkreta punkter som syftar till långsiktighet och hållbarhet vad avser just kvalitet, personalomsorg och ekonomi

KVALITET MOT KUND OCH MEDBORGARE

ANALYS

Begreppet "Kvalitet mot kund och medborgare" vill Vänsterpartiet vidga.

Parentetiskt måste vi dock inledningsvis invända mot formuleringen. Vi menar att kundbegreppet inte överhuvudtaget bör höra hemma i beskrivningen av relationen mellan offentligheten och medborgarna. När kundsituationen uppstår, dvs när betalning sker för kommunala tjänster handlar det sällan eller aldrig om att köparen agerar på en kommersiell marknad, utan om leverans av en tjänst som på ena eller andra sättet ingår i välfärden.

Den genomgripande "kvaliteten mot kunder och medborgarna" utgör väsentligt mycket mer än leverans av tjänster. Kvaliteten uppstår när det offentliga har ett gott och anpassat funktionssätt, när samhället fungerar

– i stort och i smått. Bristerna skall vara minimerade och utvecklingen skall fortgå. Det är inte bara tjänster som skall levereras styck för styck, med eller utan prislapp, det handlar om ett långt vidare förhållningssätt där tillhörighet, kultur, kommunikation, förtroende, trygghet mm utgör den viktiga relationen mellan medborgarna och det offentliga. Medborgarna skall mötas utifrån vars och ens behov och möjligheter.

Samhället måste eftersträva alla medborgares tilltro som en grund för den ömsesidighet som är nödvändig för en sund och hållbar utveckling. Vägen dit förefaller bli allt längre.

TVÅ INRIKTNINGAR SOM ÄR ÖMSESIDIGT BEROENDE

Vänsterpartiet menar att en helt avgörande faktor för riktningen på den långsiktiga samhällsutvecklingen är **jämlikhet**. Forskning visar att ett jämlikt och jämställt samhälle fungerar bättre för alla medborgare, än ett samhälle som är splittrat (*Wilkinson-Pickett*). Utvecklingen går sedan flera år starkt mot ökade skillnader och klasstillhörighet blir en allt viktigare bakgrundsfaktor när folkhälsan analyseras. De här viktiga sambanden illustrera bland annat Östgötakommissionens färskna rapport, där man pekar på att medborgarnas hälsoliv står i direkt relation till socioekonomiska faktorer.

En grundbult för att bibehålla eller öka jämlikheten är att se till så att samhällsorganen fungera som det är tänkt. Men då måste omställningar genomföras allteftersom förutsättningarna förändras. Om antalet ungdomar med särskilda behov ökar måste elevhälsan få ökade resurser.

"En välfärdsstat är det säkraste sättet att få ett samhälle som fungerar. I en välfärdsstat är en bra skola för alla barn en investering i en bättre framtid." (Ur Vänsterpartiets valmaterial inför EU-valet 2024)

Hur skolsystemet är organiserat, finansierat och dimensionerat har direkt bäring på både den enskildes livsförutsättningar och kvaliteten i samhället i stort, dess olika funktioner, offentliga såväl som kommersiella och privata.

Och just här har Motala ett problem, som dessvärre är både gammalt och genomgripande!

Motalas största strategiska utmaning är - sedan kanske ett femtiotal år - den låga och sjunkande utbildningsnivån.

Detta är inte en partipolitisk åsikt utan beskrivs exempelvis i Årsredovisning 2022. **Här sägs helt enkelt att resultatmålet "En skola att lita på" ej är uppfyllt.** Senare tiders uppföljningar har pekat på fortsatta problem, om än med några ljuspunkter. Likaså visar Årsredovisning 2023 att alltför få elever känner sig trygga i skolan.

Vänsterpartiet prioriterar Bildningsnämndens verksamhet i vårt budgetförslag, främst skolan. Vi vill öka antalet undervisande personal – och antalet icke undervisande. Inte minst ser vi att det behövs satsningar på elevhälsan.

Vi menar också att de familjer som behöver förskola på obekväma tider måste få behålla den möjligheten. Viktiga samhällsfunktioner behöver upprätthållas 24 timmar per dygn och också den personalen är föräldrar.

Att spara några få hundratusenlappar på att undandra möjligheterna för barn att möta professionell kultur är kortsiktigt, destruktivt och har ingen större ekonomisk effekt. Handlingen i sig däremot visar tydligt hur svagt det borgerligt ledda samhället håller på att bli, med bristande tillit som konsekvens.

På motsvarande sätt förefaller det mindre meningsfullt att genomföra allmänna diffusa ransoneringar inom kultur- och fritidssektorn.

I takt med att staten reducerar sitt stöd till folkbildningen behöver kommunerna möta upp. Mycket har sagts om värdet av studieförbundens verksamhet, bland annat att Sverige är en studiecirkeldemokrati. Dessvärre bedrivs här en tydlig ideologisk linje där syftet är att minska de arenor där medborgarna kan träffas och utveckla kunskaper och erfarenheter på ett fritt och frivilligt sätt.

VÅRA GEMENSAMMA VARDAGSRUM

Till våra livsförutsättningar hör också i högsta grad den miljö vi vistas och lever i. Hur världen ser ut när vi rör oss i samhället påverkar vår kollektiva identitet, och vår uppfattning om och tillit till det som är gemensamt.

Gestaltningen av vår stadsmiljö är en viktig samhällsfunktion och Vänsterpartiet noterar fina insatser i Stadsparken och också den omdaning som sker längs Östermalmsgatan. Däremot uppfattar vi att Motalaborna inte är nöjda med att ingenting händer på Stora Torget.

Här finns en beräkning om att en gestaltning som utgår från det arbete som utfördes före pandemin bör kostnadsberäknas till storleksordningen 30 – 50 mnkr. Vänsterpartiet avsätter i investeringsbudgeten 10 mnkr årligen under 2025 – 2027 så att en omdaning kan påbörjas och utföras etappvis.

ATTRAHERA OCH BEHÅLLA PERSONAL

ANALYS

Problemet att rekrytera medarbetare med rätt kompetens har två försvårande utgångspunkter.

Den ena handlar om att konkurrera på en normal och relativt balanserad arbetsmarknad. Då behöver man erbjuda goda arbetsvillkor, och då spelar saker som lön, arbetsmiljö, karriärvägar, förmåner, friskvård, arbetets organisering mm stor roll.

Den andra faktorn kräver mer av arbetsgivaren. Den utgår från att tillgången på arbetskraft totalt sett sedan ett antal år är otillräcklig och sjunkande. Bristyrkena blir fler och möjligheterna att överhuvudtaget hitta rätt kompetenser minskar. Några av de

svåraste rekryteringsområdena antas vara flera av läraryrkena, samt undersköterskor, dessutom chefer i flera olika branscher.

Ambitionen att vara attraktiv som arbetsgivare är alla kommuner och alla arbetsgivare starkt medvetna om och arbetar aktivt med. Här gäller det därför att om möjligt ha hög och stigande ambitionsnivå, i varje fall möta de problem som tillkommer, exempelvis svårigheten att lägga scheman utifrån 11-timmarsregeln.

Samtliga tre delmål under "Attraktiv arbetsgivare" är i Årsredovisning 2022 bedömda som "ej uppfyllda".

INRIKTNING

Verktöget för att lösa den problematiska kompetensbristen stavas som nämnts "Attraktiv arbetsgivare". Konsekvensen av att inte klara personalförsörjningen på sikt såväl som i närtid är oacceptabel, med en nedmonterad välfärd och utveckling som går bakåt.

Omställningsprocessen bör ha flera Inriktningar, egentligen samtliga av de ovan nämnda. Men här bör också finnas en tydlig ambition att för gott lämna 80-talets New Public Management-organiseringen och införa modernare principer (utifrån Tillitsdelegationens sju principer 2020; www.tillitsdelegationen.se). Synsättet måste utgå från att den profession som finns i frontlinjerna skall ha större inflytande över vad som skall levereras och hur medborgarnas behov bäst tillgodoses.

Ytterligare intraprenader bör eftersträvas.

Specifikt måste effekterna av 11-timmarsregeln mötas med att ytterligare personalresurser tillförs i de verksamheter som berörs.

Kommunala enheter, där personalantalet överstiger vad som är bestämt i det personalpolitiska programmet, behöver delas.

Eftersom friskare arbetsplatser leder till minskade kostnader bör friskvårdsbidraget räknas upp.

Härutöver behövs ett fortsatt genomgripande omställningsarbete, med nytänkande och där gamla metoder och rutiner måste omprövas och ny teknik utnyttjas och också utvecklas.

EKONOMI

ANALYS

Det går inte att analysera läget för den enskilda kommunen utan att nämna förutsättningarna för ekonomin, där den statliga delen av välfärdsfinansieringen är en mindre men synnerligen väsentlig del. Men det finns inga möjligheter att idag veta om staten alls har några planer på att ta något ekonomiskt ansvar för den gemensamma välfärden.

I övrigt är det besvärliga ekonomiska läget under innevarande och nästa år till stor del en följd av pensionskostnader, i sin tur drivna av inflationen. Just den effekten väntas avta redan under 2026.

INRIKTNING

För att klara framtiden vad avser långsiktighet, behovet av omställningar - och inte minst behoven av personal - tvingas Vänsterpartiet föreslå en höjning av skatten med 35 öre. Detta är egentligen helt oacceptabelt sett ur jämlikhetssynpunkt. Istället borde man sänka den proportionella kommunalskatten och finansiera gemensamma utgifter med andra, mer utjämnande skatter och skatter på exempelvis banker och elnätsbolag.

Höjningen skapar ett utrymme för satsningar på 35 mnkr, något som bland annat behövs för nödvändiga insatser för ökad jämlikhet, insatser inom skolområdet och för att i någon mån motverka arbetskraftsbristen.

Skattehöjningen innebär kostnadsökning för medborgarna med 35 öre per intjänad hundralapp. Ett exempel: om inkomsten är 30 000;- ökar skatten med 105;-/månad.

Likaså ser vi det som lämpligt att detta år göra avsteg från kommunens finansiella mål, och bestämma resultatet till 2,0 % som andel av skatter och bidrag – vilket ger 17 mnkr.

De båda finansieringsåtgärderna är i princip oönskade, men det finns i dagsläget inget val, vilket till stor del har sin grund i den ekonomiska politik som bedrivs av den borgerliga regeringen. Detta betyder att ett eventuellt kommande beslut om statsbidrag kan innebära att ställningstagandet i november beträffande kommunalskatten kan vara ett annat än vad Vänsterpartiet föreslår när detta skrivs.

SAMMANFATTNING AV VÄNSTERPARTIETS FÖRSLAG TILL MÅL- OCH RESURSPLAN

Driftbudget

- ✓ Kommunalskatten fastställs till 22,05 (+ 35 öre, vilket ger + 35 mnkr)
- ✓ Mål för resultatet som andel av skatter och bidrag bestäms till 2,0 % (17 mnkr)
- ✓ Avveckling av evenemangsstrategi hos Bildningsnämnden (1 mnkr)
- ✓ Nämndernas ramar höjs med 53 mnkr – fördelning se nedan.

Investeringsbudget

- ✓ I investeringsbudgeten avsätts 10 mnkr årligen under tre år för gestaltning av Stora Torget
- ✓ Övriga investeringar enligt förvaltningens förslag

RAMHÖJNINGAR OCH PRECISERINGAR

KOMMUNSTYRELSEN

Ramen utökas med 3 mmkr.

Utrymmet skall finansiera eller delfinansiera följande:

	Gynnar direktiv		
	<i>Kvalitet</i>	<i>Personal</i>	<i>Ekonomi</i>
✓ <i>projekt som accelererar utvecklingen mot Tillitsbaserad styrning och ledning i hela kommunorganisationen</i>		x	x
✓ <i>förhöjt friskvårdsbidrag</i>		x	

SOCIALNÄMNDEN

Ramen utökas med 15 mnkr.

Utrymmet skall finansiera eller delfinansiera följande:

	Gynnar direktiv		
	<i>Kvalitet</i>	<i>Personal</i>	<i>Ekonomi</i>
✓ <i>ökad bemanning som kompensation för schemaolägenheter med anledning av 11-timmarsregeln.</i>	x	x	
✓ <i>ökat antal enhetschefer för att minimera antalet överstora enheter</i>			x

BILDNINGSNÄMNDEN

Ramen utökas med 35 mnkr.

Utrymmet skall finansiera eller delfinansiera följande:

	Gynnar direktiv		
	<i>Kvalitet</i>	<i>Personal</i>	<i>Ekonomi</i>
✓ <i>förskola på obekväma tider</i>	x		
✓ <i>utökat antal lärarassistenter</i>	x	x	
✓ <i>utökat antal lärare i fritidshem (fritidspedagoger)</i>	x	x	
✓ <i>uppgradering av kulturgarantin till tidigare års nivå</i>			

- ✓ förstärkt elevhälsa p g a ökat antal elever med särskilda behov x x
- ✓ förstärkta bidrag till studieförbunden x
- ✓ ingen "allmän ransonering inom kultur och fritid" x

Resursfördelning

Resultatbudget

Det budgeterade **resultatet för 2025 uppgår till 2 % av skatter och bidrag** vilket motsvarar 65 mnkr. För 2025 är en **skatthöjning på 35 öre** inräknad. I övrigt är skatteintäkter beräknade enligt SKR:s prognos från april. 2026 och 2027 ser vi något förbättrade resultat på 101 mnkr respektive 104 mnkr vilket uppgår till 3 % av skatter och bidrag. För samtliga år ingår en säkerhetsmarginal för variationer i skatteintäkter och inflation på 35 mnkr per år. Nämndernas ramar är utökade med 53 mnkr i politiska prioriteringar.

Efter ett på många sätt tufft 2024, framför allt ekonomiskt så ser förutsättningarna inför 2025 positivare ut. Vi har en avtagande inflationstakt, lägre pensionskostnader och tack vare den lägre kostnadsökningstakten ökar intäkterna mer än kostnaderna. Vi har också ett förbättrat pris- och ränteläge. I resultatbudgeten är effektiviseringar motsvarande 48 mnkr inräknade 2025 och ytterligare 39 mnkr 2026 och 53 mnkr 2027 mnkr.

Avskrivningar och finansiella kostnader ökar årligen till följd av en ökande investeringstakt.

Resultaträkning			
Mnkr	Prognos 2025	Plan 2026	Plan 2027
Verksamhetens kostnader	-3 048	-3 104	-3 182
Avskrivningar	-190	-198	-215
VERKSAMHETENS NETTOKOSTN.	-3 208	-3 272	-3 367
Skatteintäkter	2 351	2 440	2 531
Generella statsbidrag och utjämning	940	959	975
VERKSAMHETENS RESULTAT	83	127	139
Finansiella intäkter	8	7	7
Finansiella kostnader	-26	-33	-42
ÅRETS RESULTAT	65	101	104

Investeringsbudget

Kommunfullmäktiges beslut om investeringar innebär att en totalram för investeringsutgifterna för varje år fastställs. Investeringsramen är fördelad på huvudkategorierna lokalinvestering, utvecklingsprojekt för tillväxt, reinvesteringar samt vatten- och avfallsnämndens investeringar. Kommunstyrelsen fattar projektbeslut inom de fastslagna ramarna, med undantag för vatten- och avfallsnämnden som fattar projektbeslut inom sina egna ramar. Nämnderna förfogar över hur de årliga reinvesteringsramarna fördelas. Sammantaget innebär detta att ramen för investeringsutgifter 2025 uppgår till 723 mnkr.

Utgångspunkten är att investeringsutgifterna i huvudsak ska vara självfinansierade genom årets resultat samt årets avskrivningar. För perioden 2025-2027 kommer investeringsutgifterna ligga västenligt över självfinansieringsutrymmet och upplåning kommer att krävas.

Investeringsramar

Mkr	Ramar 2025	Ramar 2026	Ramar 2027
Total investeringsram	747	761	796
Lokaler & tillväxt	444	449	461
Lokalinvestering	402	424	436
Pågående	230	140	10
Planerade	172	284	426
Utvecklingsprojekt för tillväxt	42	25	25
Exploatering	9	30	30
Reinvesteringar	175	156	166
Gemensam ledningsförvaltning / Kommunstyrelsen	63	35	46
Bildningsnämnden	8	25	13
Samhällsbyggnadsnämnden	56	49	60
Socialnämnden	3	2	2
Tekniska servicenämnden	45	45	45
Investeringar Vatten- och avfallsnämnden	128	156	169

Balansbudget

Balansräkning			
Mnkr	Prognos 2025	Plan 2026	Plan 2027
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR	3 413	3 983	4 618
BIDRAG TILL STATLIG INFRASTRUKTUR	36	36	36
Förråd m.m.	52	52	52
Övriga kortfrist. fordr.	425	425	425
Kassa och bank	50	50	50
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR	527	527	527
SUMMA TILLGÅNGAR	3 976	4 546	5 181
EGET KAPITAL	1 544	1 645	1 749
AVSÄTTNINGAR	157	157	157
SKULDER	2 275	2 744	3 275
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR & SKULDER	3 976	4 546	5 181

Finansieringsbudget

Kassaflödeanalys				
Mnkr		Prognos 2025	Plan 2026	Plan 2027
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN				
Årets resultat		65	101	104
Årets avskrivningar		190	198	215
Kassaflöde från den löpande verksamheten		255	299	319
INVESTERINGSVERKSAMHETEN				
Investering i materiella anlägg.n.tillg.		-733	-768	-850
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN				
Nyupptagna långfristiga lån		413	469	531
Årets kassaflöde		-65	0	0
Likvida medel vid årets början		115	50	50
Likvida medel vid årets slut		50	50	50

Finansiella nyckeltal

Nyckeltal			
	Prognos 2025	Prognos 2026	Prognos 2027
Överskott (mål 2,5 - 4% av skatteint.)	2,0%	3,0%	3,0%
Självfinansieringsgrad	34,8%	38,9%	37,5%
Soliditet inkl ej skuldf. pensionsför. (mål>20%)	18,9%	18,7%	18,5%
Nettolåneskuld andel av skatter & bidrag	53,8%	72,9%	94,4%

